

Versterkingsplan sociaal domein

Inleiding

Per 1 januari 2015 werd de verantwoordelijkheid van de gemeente fors vergroot:

1. De Wmo werd uitgebreid met begeleiding;
2. De Jeugdwet maakt de gemeente verantwoordelijk voor hulp en ondersteuning bij problemen met opvoeden en opgroeien, en;
3. De Participatiewet, veranderde de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de inkomensondersteuning van kwetsbare en werkloze inwoners.

De wetgever gaf ook een handreiking mee en die luidt: gemeente werk aan:

1. Normaliseren: problemen horen erbij en daarbij hulp en ondersteuning vragen en krijgen is normaal. Je helpt elkaar en als je er samen niet uitkomt, dan komt iemand je helpen met specifieke kennis en vaardigheden.
2. Nabijheid: nabij heeft naast de betekenis van dichtbij (op korte afstand) nog een ander betekenis, een betekenis die in plaats van de fysieke afstand een emotionele afstand uitdrukt (ik ken hem van nabij). Gaat het in de zorg en ondersteuning niet vooral over het slechten van die emotionele afstand? Nabijheid is een gevoel, geen organisatievorm. Zorg en ondersteuning is mensenwerk en draait om de relatie tussen degene die hulp nodig heeft en degene die hulp geeft.
3. Ont-bureaucratiseer: een hulpverlener is er om hulp te verlenen en niet om lijstjes in te vullen. Alleen dat wat voor zijn werk nodig is, wordt bijgehouden.
4. Eigen kracht: vertrouw en versterk de kracht van kind, opvoeder maar ook van de hulpverlener

Valkenburg aan de Geul heeft dit vertaald in doelstelling. Doelstellingen gericht op:

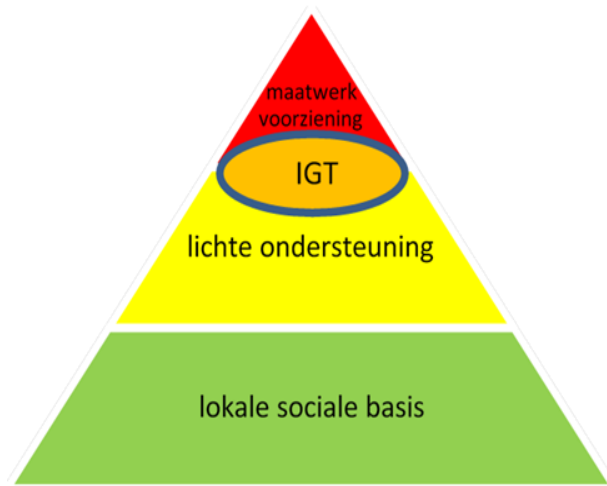
- Het versterken van het zelf organiserend vermogen van inwoners;
- De zelfredzaamheid en participatie van inwoners;
- Het versterken van informele netwerken;
- Het verbeteren van de afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van inwoners;
- Het versterken van de samenhang tussen welzijn, wonen en zorg.

Hieronder een schematische weergave van het sociaal domein. Een driehoek die beoogt duidelijk te maken dat hoe dichterbij je de top van de driehoek nadert, hoe minder mensen het betreft en hoe zwaarder en specialistischer de ondersteuning/zorg voor onze inwoners. Kijken we naar onze uitgaven, dan moeten we de driehoek omdraaien: aan die weinige mensen in de top van de driehoek wordt het meeste geld besteed.

In de lokale basis kunnen de mensen hun boontjes goed zelf doppen. Dat wil niet zeggen dat de gemeente hier geen rol vervult. De gemeentelijke rol is hier randvoorwaardelijk, denk aan subsidies, beleid gericht op specifieke groepen en de verbinding van groepen, opbouwwerk en jeugd- en jongerenwerk.

Lichte ondersteuning richt zich op een individuele inwoner die tijdelijk, door omstandigheden even wat ondersteuning nodig heeft. Die ondersteuning kan worden gegeven door zijn netwerk maar ook door professionals zoals maatschappelijk werkers. Ondersteuning die voor iedereen vrij toegankelijk is en erop gericht is om de burger in staat te stellen om in de toekomst zonder ondersteuning verder te gaan.

Bovenin de driehoek, het rode vlak van de maatwerkvoorzieningen, staat de individuele ondersteuning voor inwoners op basis van een indicatie (of beschikking). Of iemand in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening wordt bepaald door de consultants van het Integraal Gebiedsteam (IGT).

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft hieraan invulling gegeven door nauwe samenwerking te zoeken met de gemeente Maastricht. Die samenwerking behelst dat de gemeente Maastricht de indicatie (oranje ovaal) van, het inkopen, regelen en organiseren van maatwerkvoorzieningen verzorgt (het rode topje van de driehoek). Het gros van het sociale domein, de lokale basis en de lichte ondersteuning verzorgt de gemeente zelf.

In de aanloop naar 2015 heeft Valkenburg aan de Geul zich, net als de meeste gemeenten, gericht op het ervoor zorgen dat vooral de nieuwe verantwoordelijkheden in het rode vak goed werden geregeld. Dit om te voorkomen dat mensen tussen de wal en het schip vallen.

Aanleiding

Nu ruim zes jaar later zien we:

- Als gevolg van prijsstijgingen en een groter beroep op zorg een structureel tekort op de budgetten van € 1,7 miljoen¹;
- Het percentage jeugdigen met een indicatie voor jeugdhulp in Valkenburg aan de Geul (14,5% in 2019 tegen landelijk 10%) veel hoger is dan het landelijke gemiddelde;

¹ Dit op basis van de laatste stand van zaken.

- Dat Valkenburg aan de Geul vergrijst en ontgroent en we moeten incalculeren dat het beroep op maatschappelijke ondersteuning door ouderen gaat stijgen;
- Een stijging zichtbaar in de taken die al voor 1 januari 2015 bij de gemeente waren belegd zoals overige Wmo voorzieningen (met name huishoudelijke ondersteuning), ten gevolge van de invoering van het abonnementstarief voor de eigen bijdragen evenals vergrijzing van de bevolking.

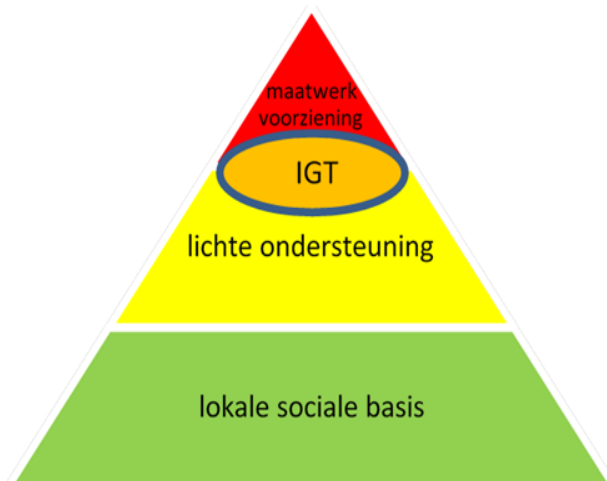
Dit vraagt om kritische bezinning van onze manier van werken. Doen we iets niet goed? En als dat zo is, wat kunnen we dan beter doen? In dit document leest u voorstellen om het beter te doen. Of beter gezegd, voorstellen om onze aanpak te versterken. Voorstellen waarvan wij denken dat ze leiden tot een betere ondersteuning van onze inwoners, tot krachtigere gemeenschappen en dorpen en tot een besparing van onze uitgaven. Voorstellen die er op zijn gericht om de top van de driehoek te verkleinen en de basis te verbreden. Bij al deze voorstellen hanteren wij de volgende uitgangspunten:

1. We blijven hulp en ondersteuning bieden aan inwoners die het echt nodig hebben;
2. De hulp en ondersteuning is zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig;
3. We versterken de lokale basisinfrastructuur waardoor er minder opgeschaald hoeft te worden en er eerder, beter en makkelijker afgeschaald kan worden;
4. Hierbij zijn zakelijkheid, beheersbaarheid en normaliseren het vertrekpunt.

We investeren in preventie. Investerings waarvan we rendement verwachten. Van dat rendement maken we een zo goed mogelijke berekening en dat boeken we in. Daarnaast kijken we kritisch naar onze activiteiten: wat kosten ze en wat leveren ze op en wat zijn de risico's als we ze beëindigen? Of hoe kunnen we ze verbeteren? Daarom bevat dit preventieplan naast investeringen ook verbeteringen en bezuinigingen.

Leeswijzer

In de komende hoofdstukken onze voorstellen tot het versterken van onze aanpak. Hierbij staat de driehoek centraal. Per onderdeel van de driehoek doen wij voorstellen ter versterking en verbetering van onze aanpak maar ook ter bezuiniging omdat wij denken dat dit kan zonder grote nadelen voor onze inwoners.

Daarbij beginnen we met voorstellen ter versterking van de lokale sociale basis: onze dorpen, gemeenschappen, verenigingen en inwoners. Logisch omdat dit de fundering is waarop het ‘huis van onze samenleving’ is gebouwd. Vervolgens de lichte ondersteuning en zo werken we naar boven in de driehoek.

Over enkele voorstellen in dit plan heeft de gemeenteraad al een besluit genomen. Zo heeft de raad op 12 april 2021 de nota jeugdbeleid en de nota sportbeleid vastgesteld en heeft u reeds eerder ingestemd met de beweegmakelaar. Deze zijn toch in dit plan opgenomen omdat:

- We een compleet beeld van het sociaal domein willen schetsen;
- De acties uit de beide nota's een bijdrage leveren aan het verminderen van de druk op de individuele ondersteuning, en;
- De acties uit de beide nota's een bijdragen leveren aan een structureel financieel gezond sociaal domein.

Voordat we naar de voorstellen gaan, eerst iets over onze rol of onze rollen hierin.

De gemeentelijke rol(len)

‘De gemeente is de regisseur’ of ‘de gemeente heeft de regie’ sinds het einde van de vorige eeuw worden deze woorden steeds vaker gebruikt. Om gemeenten hierbij te helpen heeft het ministerie van Binnenlandse zaken in 2006 zelfs een document uitgebracht met als titel *De gemeente als regisseur. Lokale daadkracht mobiliseren*². Een document dat vooral is bedoeld om de verhouding tussen overheden te beschrijven. In dat document wordt regie gedefinieerd als: *“Een bijzondere vorm van sturen die is gericht op de afstemming van actoren, hun doelen en handelingen tot een min of meer samenhangend geheel, met het oog op een bepaald resultaat.”* Maar is de gemeente wel de regisseur?

De Jeugdwet, Wmo en de Participatiewet leggen de verantwoordelijkheid voor de organisatie van ondersteuning van mensen die het niet zelf kunnen, bij de gemeente. Een opgave op collectief niveau om een zorg- en ondersteuningsstructuur op te zetten. Een structuur die vooral steunt op de kracht van mensen individueel of als groep en die, als dat nodig is, mensen op het individuele niveau passende ondersteuning biedt.

Als we met een theaterbril naar die collectieve verantwoordelijkheid kijken, dan heeft de wetgever een script of hoofdlijnen geschreven en de gemeente benoemd tot producent van een soort straattheater, een evenement waar vele voorstellingen tegelijk plaatsvinden die alleen het tijdstip en de locatie met elkaar gemeen hebben. Een producent die ervoor moet zorgen:

1. Dat er acteurs (verleners van zorg en ondersteuning' maar ook preventie) zijn. Een van die acteurs kan een regisseur zijn die de regie verzorgt voor mensen die hun eigen voorstelling (leven) niet of tijdelijk niet geregisseerd krijgen;
2. Dat het script passend wordt gemaakt voor de gemeente (beleidsplannen, verordening, beleidsregels);

Dat er passende rekwisieten zijn. Hierbij kun je onder andere denken aan accommodaties.

² https://www.publicspaceinfo.nl/media/uploads/files/MINBIZA_2006_0002.pdf

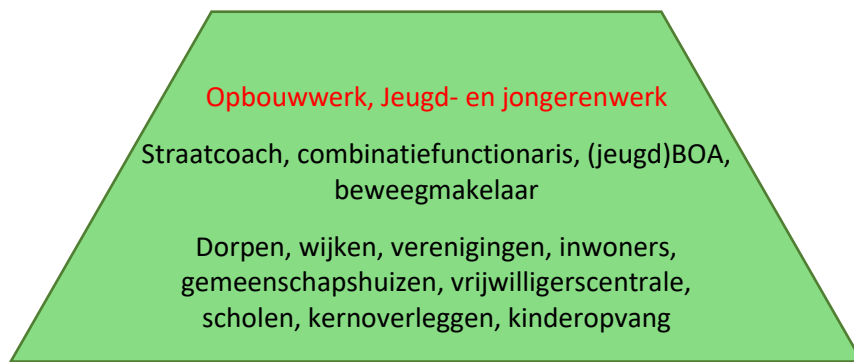
Lokale basis

De opgave

De lokale basis is hét terrein van onze inwoners. Dit is het ‘straattheater van het leven’ waarbij eenieder de hoofdrol speelt in zijn leven en daarnaast ook een meer of minder belangrijke rol vervult in het leven van anderen. De regie ligt bij onze inwoners en de gemeente zorgt er, als een echte ‘filmproducent’ voor dat de benodigde randvoorwaarden beschikbaar zijn.

Een analyse

Het schema hieronder geeft de lokale basis in Valkenburg aan de Geul weer. De lokale basis dat zijn onze inwoners de dorpen en wijken die zich op verschillende manieren organiseren. Vaak informeel soms formeel in verenigingen.

Ook de gemeentelijke of door de gemeente ingezette professionals opereren in de lokale basis. Zo:

- Is de straatcoach er actief om overlast door jongeren te voorkomen;
- Zijn de combinatiefunctionarissen actief met als doel om mensen te enthousiasmeren tot beweging, sport en cultuur;
- Zorgen onze BOA's ervoor dat iedereen zich aan de regels houdt.

We missen echter ook functies, die zijn in het schema in rood weergegeven. We missen jeugd- en jongerenwerk. Jeugd- en jongerenwerk dat, onze jeugdigen en jongeren en (voor onze jongere kinderen) de ouders/verzorgers, stimuleert en begeleidt bij het zelf organiseren van activiteiten met en voor elkaar. Jeugd- en jongerenwerk dat deze activiteiten daar waar het kan en meerwaarde heeft verbindt met elkaar, ons verenigingsleven, de gemeenschappen en gemeenschapsvoorziening. We missen ook opbouwwerk. Opbouwwerk dat een soort gelijke functie vervult voor volwassenen. Naast functies zijn ook de opdrachten van de verschillende functies niet of onvoldoende op elkaar afgestemd. Niet op elkaar en ook niet op maatschappelijke waarde of effecten die we willen bereiken. We verwerven die functies nu door ‘uren in te kopen’.

Ook vraagt ons voorzieningen niveau aandacht. Zo spelen er verschillende accommodatievraagstukken met betrekking tot sport en bewegen. Daar komt bij dat de georganiseerde sport voor de uitdaging staat om het veranderende sportlandschap, dat steeds meer mogelijkheden tot sport en bewegen biedt buiten de verenigingen om, vorm te geven.

Er zijn voldoende gemeenschapshuizen. Een aantal van hen heeft met behulp van een subsidieregeling van de provincie en de gemeente hun voorzieningenniveau kunnen uitbreiden. Hierdoor vinden er meer activiteiten plaats en is er ook meer 'ruimte' voor ontmoeting.

De opdracht

De gemeente:

- Formuleert en verstrekt de integrale opdracht gericht op het verder versterken van de lokale basis door:
 - a. Het versterken van het zelf organiserend vermogen van inwoners;
 - b. De zelfredzaamheid en participatie van inwoners;
 - c. Het versterken van informele netwerken;
 - d. Het verbeteren van de afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van inwoners;
 - e. Het versterken van de samenhang tussen welzijn, wonen en zorg;
- Stuurt op de integrale uitvoering van deze opdracht. Met integrale uitvoering bedoelen we dat de vraag of het probleem centraal staat en niet de diverse wettelijke kaders en beleidsmatige hokjes;
- Verzorgt het accountmanagement op de partners aan wie zij de opdracht verstrekt.

Investeren

1. Jeugd- en jongerenwerk

Wij gaan ervoor zorgen dat jeugdigen die handen en voeten willen geven aan activiteiten voor zichzelf en hun leeftijdsgenoten en ouders die dit willen doen voor hun jonge kinderen op ondersteuning kunnen rekenen van jeugd- en jongerenwerk. Jeugd- en jongerenwerk dat, jeugdigen en (voor jongere kinderen) de ouders/verzorgers, stimuleert en begeleidt bij het zelf activiteiten organiseren met en voor elkaar en deze activiteiten, daar waar het kan en meerwaarde heeft, te verbinden met elkaar, het verenigingsleven en de gemeenschap. In haar vergadering van 12 april 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het voorstel *Jeugdbeleid van, voor en door de jeugd* waarvan deze investering een integraal onderdeel is. Wij verwachten dat de inzet van jeugd- en jongerenwerk leidt tot minder jeugdigen met een indicatie jeugdhulp en dus tot minder uitgaven jeugdhulp en bijbehorende uitvoeringskosten.

Verbeteren

2. Valkenburg aan de Geul beweegt!

We zien dat de georganiseerde sport voor uitdagingen staan. Het sportlandschap verandert. De vergrijzing (en minder jongeren) zorgt voor minder aanwas van onderop. Inwoners hebben veel meer mogelijkheden voor sport en bewegen dan vroeger. Op basis van de bevolkingsontwikkeling en de trends in sport en bewegen is een afname van verenigingssporters te verwachten van 10% tot 15%. Tegenwoordig is landelijk gezien 25%

van de inwoners lid van een sportvereniging. In Valkenburg aan de Geul is dit 19%. Naast de verenigingssport, zijn er inwoners die individueel of in eigen groepjes sporten of bewegen. Er zijn ook inwoners die het niet op eigen kracht lukt om voldoende te bewegen.

In de programmabegroting 2021 die de gemeenteraad afgelopen najaar heeft vastgesteld, zijn de financiële kaders aangegeven. Nieuw beleid kan alleen worden gefinancierd door ombuiging van bestaand beleid en incidenteel kan een beroep worden gedaan op de algemene middelen. De uitdaging voor sport en bewegen is dat we ruimte vinden in de sportbegroting voor nieuw beleid. Voor meer ondersteuning van de verenigingen (activiteiten en projecten) en voor meer mogelijkheden om inwoners te ondersteunen bij het vinden van een meer vitale levensstijl. De nieuwe beleidsnota 'Valkenburg aan de Geul Beweegt!', in haar vergadering van 12 april 2021 door de gemeenteraad vastgesteld, geeft duidelijke kaders voor het sportaccommodatiebeleid en bevat een toekomstbestendige visie op sport en bewegen.

3. Ombuigen innovatiesubsidie

De Innovatiesubsidie is een eenmalig budget van € 500.000,- , gereserveerd voor initiatieven die voldoen aan de voorwaarden van de hierbij behorende regeling. Hiervan is nog € 183.557,- beschikbaar. Er wordt niet veelvuldig gebruik gemaakt van het budget. Veel projecten die hieruit gefinancierd zijn, waren geïnitieerd door de gemeente zelf. Daarvoor was de subsidie niet bedoeld. Het is geen wettelijke taak van de gemeente om een dergelijk budget onder deze voorwaarden ter beschikking te stellen.

4. Inzet beweegmakelaar

Sinds 1 september 2020 is er een beweegmakelaar actief in onze gemeente. Mensen die kampen met bijvoorbeeld overgewicht, diabetes, depressie of gevoelens van eenzaamheid en die bij de huisarts of bij een andere (eerstelijns) zorg- of hulpverlener op consult of op gesprek gaan, kunnen moeilijk zelf de noodzakelijke verandering te weeg brengen tot een gezondere leefstijl. Ervaring leert dat met ondersteuning dit vaak wel lukt. Deze ondersteuning kan door de (eerstelijns) zorg- of hulpverlening vaak onvoldoende gegeven worden vanwege onder meer gebrek aan tijd, middelen of onvoldoende kennis van de sociale kaart. De (eerstelijns) zorg- of hulpverlening verwijst mensen dan door naar de beweegmakelaar. Deze vormt de spil tussen de (eerstelijns)zorg- of hulpverlening, de cliënten en het aanbod aan voorzieningen. Dit kan zijn op het gebied van sport, bewegen, cultuur en sociale contacten. Maar ook de aanvraag voor een uitkering of een bijstandsuitkering uit de Participatiewet kan door middel van de inzet van de beweegmakelaar worden voorkomen. De werkwijze van de beweegmakelaar is gebaseerd op de methodiek "Welzijn op Recept". Deze methodiek ondersteunt mensen met klachten waar op dat moment geen medische of psychologische interventie nodig is. De beweegmakelaar maakt deel uit van het Sociaal Team. Het gebiedsteam maakt nog te weinig gebruik van de mogelijkheden die de beweegmakelaar heeft om burgers weer 'actief' te maken. De pilot beweegmakelaar kent een looptijd van drie jaar. Bij succes zal de beweegmakelaar een structurele plek krijgen en moeten de kosten ervan structureel worden gedekt. Die dekking is niet meegenomen in dit verbeterplan.

Bezuinigingen

5. Afschaffen cultuur-, natuur- en milieueducatie

Cultuureducatie is een van de onderwijsdoelen van scholen. Zij krijgen hier ook budget voor van de rijksoverheid. Natuur en milieu educatie is in het leven geroepen om kinderen vroeg iets te leren over natuur en milieu in de hoop dat zij dit later meenemen. We stellen geen gelden aan basisscholen meer beschikbaar voor de invulling van hun onderwijstaken,

zijnde cultuur-, natuur- en milieueducatie. We beëindigen onze financiële bijdrage omdat:

- Onze financiële middelen beperkt zijn en we alle zeilen bij moeten zetten om onze eigen verantwoordelijkheden vorm te geven, en;
- Omdat cultuur-, natuur- en milieu educatie geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is maar een verantwoordelijkheid van het onderwijs.

Dit levert een bezuiniging op van € 32.175.

6. Afschaffen post sociale veiligheid Primair onderwijs

Vijf jaar geleden hadden we nog 8 basisscholen, een mytylschool en een vmbo school. Vanaf komend schooljaar is dat gehalveerd naar nog maar 4 basisscholen en een mytylschool. Het budget is onveranderd gebleven. De mytylschool heeft geen deel van dit aanbod gehad. De overige vier basisscholen maken zeer verschillend gebruik van dit budget. Sommigen maken geen gebruik, anderen gebruiken het voor het weerbaar maken van hun kinderen. Echter dit kan ook via het regionale preventieve programma vanuit de jeugdbudgetten. Andere scholen gebruiken het budget om dagen te organiseren rondom respectvol samenwerken. Deze thema's zijn geen verantwoordelijkheid van de gemeente en een school zou hoe dan ook hier aandacht aan moeten besteden.

Dit levert een bezuiniging op van € 10.551.

7. Onderzoek bibliotheekwerk

Indien wij de subsidie voor het leveren van de basisdiensten gaan bereken met een bedrag per inwoner en dit stellen op een bedrag van € 11,- komt dit neer op een subsidiebedrag van ongeveer € 180.000,-. Structureel is in onze begroting € 270.000 opgenomen. Terug naar het basispakket betekent een mogelijke bezuiniging van € 90.000.

Dit is enkel een bedrag voor het leveren van basis diensten waardoor een innovatie van de bibliotheek en haar diensten niet gerealiseerd kan worden. Iets dat niet past binnen de huidige moderne wereld waarbinnen wij sociaal maatschappelijke instellingen zoveel mogelijk met elkaar willen verbinden om op die manier sociale vraagstukken en problemen zoals laaggeletterdheid en armoede, gezamenlijk en integraal aan te vliegen.

Desondanks verdient een dergelijke bezuiniging nader onderzoek binnen het zoeken naar oplossingen en mogelijkheden om de tekorten die er zijn ontstaan, te verkleinen.

8. Onderuitputting vervoerskosten bewegingsonderwijs

De afgelopen jaren is een onderschrijding zichtbaar van de vervoerskosten in het kader van bewegingsonderwijs, onder andere doordat het aantal scholen om te vervoeren omlaag is gegaan. Dit budget kan met €6.000 verlaagd worden zonder dat het de dienstverlening negatief beïnvloedt.

9. Onderschrijding subsidieregeling algemene voorzieningen

De subsidieregeling algemene voorzieningen Jeugd en Wmo laat de afgelopen jaren een structurele onderschrijding zien. Voorgesteld wordt om deze structurele onderuitputting in te zetten ter dekking van de taakstelling sociaal domein voor een bedrag van €9.000.

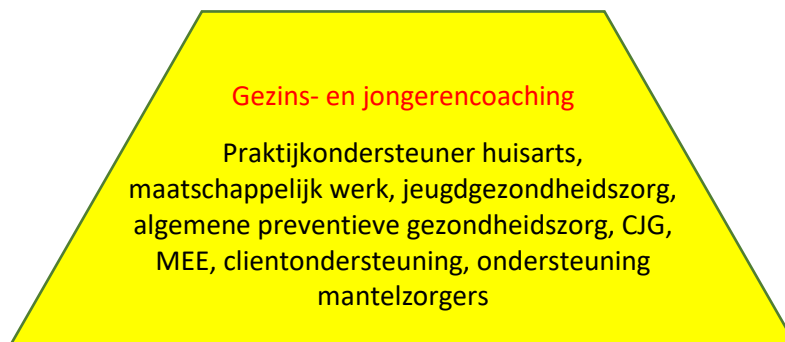
Lichte ondersteuning

De opgave

Het gros van de deelnemers aan het 'straattheater van het leven' kan het prima zelf af. Zelf en ondersteund door familie, vrienden of buren. Het gros, niet allemaal. Soms hebben mensen het tijdelijk even lastig en is er niemand in de directe omgeving die kan ondersteunen en is de ondersteuning nodig van een professional. Iemand die je helpt zodat je het weer zelf in je eigen omgeving aan kunt.

Een analyse

Het schema hieronder geeft de lichte ondersteuning in Valkenburg aan de Geul weer. Lichte ondersteuning bij problemen en moeilijkheden die onze inwoners kunnen ondervinden in hun leven. Vrij toegankelijk ondersteuning op opgroeien, opvoeden en andere uitdagingen in het leven.

Lichte ondersteuning wordt in Valkenburg aan de Geul geboden door de volgende (mede) door de gemeente gefinancierde functies:

- Algemene preventieve gezondheidszorg;
- Jeugdgezondheidszorg;
- Praktijkondersteuner huisarts;
- Centrum voor Jeugd en Gezin: geeft informatie over opvoeden en opgroeien;
- Maatschappelijk werk: een laagdrempelige basisvoorziening die direct toegankelijk is voor iedereen die een hulpvraag heeft;
- MEE cliëntondersteuning voor mensen die tijdelijk een steuntje in de rug nodig hebben;
- Steunpunt Mantelzorg: zet bekwame en betrokken vrijwilligers in om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten.

We missen echter een vrij toegankelijke voorziening die ouders en jeugdigen ondersteuning biedt bij lichte problemen bij het opgroeien en opvoeden. Naast functies zijn ook de opdrachten van de verschillende functies niet of onvoldoende op elkaar afgestemd.

De opgave

Als ‘filmproducent’ zorgt de gemeente ervoor dat deze lichte ondersteuning beschikbaar is. Daartoe:

- Formuleert en verstrekt zij de integrale opdracht voor het invullen van de lichte ondersteuning op een zodanig manier dat de inwoners tevreden zijn en het beroep op geïndiceerde ondersteuning vermindert;
- Stuurt zij op de integrale uitvoering van deze opdracht. Met integrale uitvoering bedoelen we dat het de vraag of het probleem centraal staat en niet de diverse wettelijke kaders en beleidsmatige hokjes;
- Verzorgt zij het accountmanagement op de partners aan wie zij de opdracht verstrekt.

Investeren

10. Gezins- en jongerencoach

Dit zijn speciaal opgeleide functionarissen als voorliggende voorziening om de jeugdige en/of ouders goed te informeren, te adviseren en te helpen bij het oplossen van vragen en problemen. Ze bieden zonder indicatie ondersteuning bij lichte problemen bij opvoeden en opgroeien. Deze functionaris is vrij toegankelijk en wordt gepositioneerd vóór onze jeugdconsulenten en verwijst alleen door als specialistische ondersteuning nodig is. Deze functionaris doet hetzelfde werk als de POH in de huisartsenroute. Zo is ondersteuning voor jeugdigen en ouders/opvoeders in te zetten en toegankelijker. Voor de jeugdigen en ouders die geen specialistische hulp nodig hebben, wordt het minder bureaucratisch. In haar vergadering van 12 april 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het voorstel *Jeugdbeleid van, voor en door de jeugd* waarvan deze investering een integraal onderdeel is. De inzet van deze functie leidt naar verwachting tot een besparing op de uitgaven jeugdhulp en de bijbehorende uitvoeringskosten.

Verbeteren

11. Samenwerkend Kindcentrum

Samen met onze kinderopvang- en onderwijspartners werken wij aan de versterking van beleidsterreinen zoals het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en de lokaal educatieve agenda (LEA). Dat doen wij onder de vlag van het Samenwerkend Kindcentrum. Het Samenwerkend Kindcentrum (SKC) biedt optimale ontwikkelingskansen voor alle kinderen van 0 tot en met 14 jaar, waarbij een ononderbroken ontwikkelingslijn wordt geborgd. Daar waar nodig ontvangen kinderen laagdrempelig extra ondersteuning. Binnen het Kindcentrum werken leerkrachten, leidsters, interne en externe professionals nauw samen rondom het kind en gezin vanuit een holistische benadering. Ondersteuning van kinderen en gezinnen is gericht op het bevorderen van de eigen kracht en het niet afhankelijk maken van (jeugd)hulp.

12. Coördinatie Sociale Team onderbrengen bij de gemeente Maastricht

Per 1 juli 2021 willen wij de coördinatie van het Sociaal Team overdragen aan de gemeente Maastricht. Het uitgangspunt van dit team is om de bewoners zelf in hun kracht te zetten, vroegtijdig signalen op te pakken, de informele netwerken meer in te schakelen en meer in te zetten op collectieve en algemeen toegankelijke voorzieningen. Daarom is de coördinatie ingebed in de gemeentelijke organisatie. Het Sociaal Team fungeert als de toegangspoort voor onze burgers met een hulpvraag. Via de coördinator van het Sociaal

Team zal deze burger dan worden doorverwezen naar de juiste (zorg)organisatie. De intake vindt in ieder geval plaats bij de coördinator van het Sociaal Team. De coördinator zorgt daarnaast ook voor de monitoring van de hulpvragen. Tenslotte roept de coördinator de leden van het Sociaal Team elke maand bij elkaar (live of digitaal) om een stukje actualiteit te bespreken en voor de bespreking van multidisciplinaire casussen.

13. Het maatschappelijk werk nog meer inzetten als vangnet

Het algemeen maatschappelijk werk is een laagdrempelige basisvoorziening die direct toegankelijk is voor iedereen met een hulpvraag met als doel de zelfredzaamheid van de hulpvrager te vergroten. Daarbij staat de burger en zijn directe omgeving centraal. De cliënt wordt ondersteund bij het oplossen van en omgaan met zijn problemen in het dagelijkse leven of werk. Het maatschappelijk werk verschaft inzicht in de problemen en leert de cliënt nieuwe vaardigheden aan. Het maatschappelijk werk werkt preventief om doorverwijzing naar duurdere vormen van hulpverlening te voorkomen. Door te investeren in het maatschappelijk werk als vangnet, voorkomen we een stijging van dure maatwerkvoorzieningen waarbij het met name gaat om de inzet van individuele begeleiding.

14. Verminderen indicaties dyslexie

Er zijn wetenschappelijk onderzochte methodes die het leesniveau van kinderen van alle kinderen verbeteren en het aantal dyslexie diagnoses aanmerkelijk verminderen. We gaan scholen verleiden via een subsidie om te gaan werken met dergelijke programma's. Zo willen we het aantal diagnoses dyslexie verminderen maar vooral de jonge burger beter leren lezen en er wellicht ook meer plezier aan laten beleven. Die betere leesvaardigheid en dat plezier neemt die burger vervolgens zijn hele leven mee.

15. Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz

Wij willen dat Omnibuzz efficiënter gaat werken en dat de interne beheersmaatregelen geen grote gevolgen zullen hebben voor klanten. Eventueel kunnen ritreserveringen in een korter tijdsbestek via de telefoon (digitaal kan altijd) of moeten klanten hun rit een dag van tevoren boeken. Omnibuzz zal aangespoord moeten worden om kritisch naar haar eigen organisatie te kijken en te komen met interne beheersmaatregelen om te bezuinigen.

16. Onderzoek algemene voorziening scootmobiel

Scootmobielen worden nu als individuele maatwerkvoorziening verstrekt. Naast huurkosten zijn er bijkomende kosten zoals kosten voor realiseren stalling (dit laatste neemt gestaag toe i.v.m. het langer thuis wonen). Efficiëntere inzet van scootmobielen (geen non-gebruik) en voorkomen van hoge kosten voor het realiseren van een deugdelijke stalling kunnen we realiseren door scootmobielen enkel nog via een collectieve uitleen beschikbaar te stellen. Dit kunnen we doen door scootmobielen in te regelen als algemene voorziening. Deze algemene voorziening zal voor iedereen vrij toegankelijk zijn. De te betalen bijdrage zal inkomensafhankelijk zijn waarbij bij minima gedacht wordt aan een bijdrage vanuit de bijzondere bijstand.

Maximaal kan in een dergelijke algemene voorziening de kostprijs van de voorziening in rekening worden gebracht. Het abonnementstarief Wmo is op deze algemene voorziening namelijk niet van toepassing omdat er geen sprake is van ondersteuning met een langdurige hulpverleningsrelatie (zoals bij Hulp bij het Huishouden en Begeleiding). Verstrekking als maatwerkvoorziening blijft mogelijk indien de algemene voorziening geen oplossing biedt.

Bezuinigen

17. Mantelzorgondersteuning

Mantelzorgen doe je omdat je om de persoon geeft. Je doet het vanuit je hart. Je doet het niet voor het geld. Wij waarderen mantelzorgers en het belang van mantelzorg staat niet ter discussie. Wel de manier waarop wij onze waardering uitdrukken.

In de huidige situatie ontvangen mantelzorgers die meer dan 6 maanden en minstens 8 uur per week mantelzorg verlenen een bedrag van € 200,- per jaar. Dit is vergeleken met de ons omringende gemeenten een flink bedrag. Wij stellen voor dit bedrag te verlagen tot € 75,00 waarmee wij in de pas lopen met onze belangrijkste samenwerkingspartner de gemeente Maastricht. Ook gaan wij de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een mantelzorgwaardering aan scherpen en gericht aanwijzen welke mantelzorger in aanmerking komt. De versoering van het bedrag zal naar verwachting niet leiden tot individuele problemen. Mocht deze maatregel onverhoopt wel tot problemen leiden, dan zullen we op dat moment en in dat geval bekijken hoe we die problemen oplossen.

Dit levert een bezuiniging op van € 24.350.

Uiteraard kan het mantelzorg compliment kan ook volledig afgeschaft worden. Dan wordt de besparing groter, namelijk € 38.600.

18. Onderwijsachterstanden

We gaan alleen de wettelijke verplichte taken uitvoeren. Hierbij houden we het rapport van de Inspectie van het Onderwijs aan. Omdat niet alle aspecten van het onderwijsachterstandenbeleid wettelijk verplicht zijn, kan je als gemeente besluiten hier wel/niet op in te zetten. Het budget dat we krijgen van het Rijk is niet voldoende om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. We moeten dus een deel eigen geld erin steken. Dit kunnen we minimaal houden. We hoeven het gat dat het Rijk laat vallen, niet op te vullen. Niet alle doelen uit het onderwijsachterstanden beleid zullen behaald worden. We investeren niet optimaal in kinderen, wat zal resulteren in verschillen in onderwijsachterstanden. Dit betekent dat we gaan voldoen aan de wettelijke taken, op de andere taken krijgen we dan geen aanwijzing maar wel een advies om het beter te doen. Welke niet zal worden opgevolgd.

Dit levert een bezuiniging op van € 40.000.

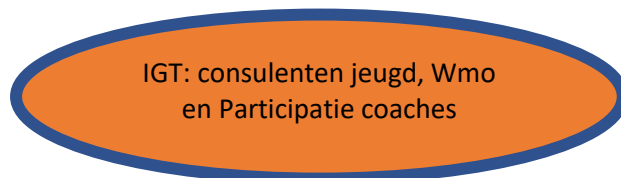
Integraal gebiedsteam

De opgave

Voor een nog kleiner deel van onze inwoners is die lichte ondersteuning voor korte of langere tijd niet toereikend. Zij hebben meer individuele ondersteuning nodig. De Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet verplichten de gemeenten om burgers die ondersteuning nodig hebben, passend te ondersteunen.

Een analyse

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft hieraan invulling gegeven door nauwe samenwerking te zoeken met de gemeente Maastricht die voor onze inwoners bepaalt welke ondersteuning noodzakelijk is.

De uitvoering is het meest effectief en efficiënt als het beleid en de opdracht van de samenwerkende gemeenten gelijk is. Dan kan er op de meest gestandaardiseerde manier worden gewerkt. De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft alleen de uitvoering uitbesteed aan Maastricht en bepaalt het beleid zelf. Dit zorgt voor onduidelijkheid en maakt dat zaken door elkaar gaan lopen: wie doet wat en wie is waarvoor verantwoordelijk?

Ook is het accountmanagement op deze uitbestede opdracht niet optimaal. Dat wil niet zeggen dat er geen aandacht is voor de relatie. Die is er zeker, alleen betreft die veel meer het detail en veel minder de grote opdracht waaraan de samenwerking een bijdrage moet leveren.

De opdracht

De gemeente zorgt ervoor dat inwoners indien nodig toegang hebben tot individuele ondersteuning. Daartoe:

- Formuleert en verstrekt zij de opdracht voor het invullen van de toegang tot hulp en ondersteuning aan de gemeente Maastricht;
- Stuurt zij op de maatschappelijke effecten die zij wil bereiken;
- Verzorgt zij het accountmanagement met betrekking tot deze opdracht.

Verbeteringen

19. Onderzoek naar verdere samenwerking op beleid

Wij gaan ons, zoals hierboven aangegeven, focussen op de lokale sociale basis en de lichte ondersteuning. We gaan de basis versterken om de top te verkleinen. Die top willen we smal, efficiënt en effectief hebben. Daarom gaan we in gesprek met de gemeente Maastricht om te bekijken of en hoe we hier op beleidsniveau verder handen en voeten aan kunnen geven. Hierbij moeten we denken aan bijvoorbeeld het jeugdhulpbeleid en de bijbehorende verordening, het beleid met betrekking tot Wmo voorzieningen, maatschappelijke ondersteuning en beschermd wonen.

20. het verbeteren van de toegang

Jeugdhulp

Onze accountant maakte een opmerking bij de rechtmatigheid van de beschikkingen jeugdhulp. Om hier wat aan te doen zetten we tijdelijk (sinds medio 2020) een procesregisseur in. De procesregisseur ziet toe op:

- Het stapelen van voorzieningen;
- Integraal indiceren;
- Dure casussen;
- Zorglevering en facturering;
- Het opzoeken van de grenzen van de wetgeving;
- Woonplaatsbeginsel en;
- Regisseert in multiproblem casussen en;
- Coacht de consultants in het verbeteren en versterken van de procesregiefunctie.

Daarnaast wordt geïnvesteerd in het borgen van de bevindingen. Hiermee zijn we medio 2020 begonnen. Zo verbetert de dienstverlening aan onze inwoners omdat eerder duidelijk wordt welke ondersteuning passend is en wie daarvoor aan de lat staat.

Wmo

Net zoals bij de Jeugdhulp willen wij bij de Wmo meer grip krijgen op de toegang tot de Wmo. Ook hier zetten wij een procesregisseur in. Deze ziet toe op:

- Het stapelen van voorzieningen;
- Regie in multiproblem casussen;
- Dure casussen (met name dure woonvoorzieningen);
- Zorglevering en facturering;
- Het opzoeken van de grenzen van de wetgeving;
- Woonplaatsbeginsel;
- Het prevaleren van algemene voorzieningen boven maatwerkvoorzieningen in die casussen waar het kan, en;
- Coacht de consultants in het verbeteren en versterken van de procesregiefunctie;
- Betreft het sociaal team bij de toegang;

- Onderzoekt of de geboden ondersteuning ook voor de cliënt de meest effectieve is.

21. Methode Instituut Publieke Waarden

We gaan het gesprek aan met SZMH om de Maastrichtse pilot '50 gezinnen aanpak' volgens de methode van het Instituut Publieke Waarden ook in Valkenburg aan de Geul te implementeren. Deze pilot behelst het vlottrekken van tussen de wielen van de verschillende wetten vastlopende casussen. Samen met de betreffende burgers en hun omgeving kijken we wat er moet gebeuren om stappen vooruit te maken. Zo bepalen we wat nodig is en dat gaan we vervolgens ook uitvoeren. Niet de wetten zijn leidend maar de gekozen oplossingsrichting. Als dat het overnemen van schulden is, dan doen we dat. Als dat het regelen van een geschikte woning is, dan doen we dat. Denkend vanuit de wettelijke kaders is in deze casussen geen passende oplossing mogelijk. Wel allerlei deeloplossingen die het echte probleem niet oplossen maar in stand houden. Die deeloplossingen zijn duur maar wat belangrijker is, ze helpen het betreffende gezin niet verder.

We beginnen met vastgelopen casussen maar ons streven is om de werkwijze achter deze aanpak standaard te laten worden.

22. Versterken van de samenwerking met huisartsen

De huisarts is een belangrijke partner op de grens van het sociale en medische domein. De huisarts is erkend verwijzer voor de jeugdwet en speelt een belangrijke rol in de verwijzing naar de Wet langdurige zorg. Daarnaast verwijst de huisarts door naar de beweegmakelaar als er sprake is van overgewicht, diabetes, depressie of gevoelens van eenzaamheid. Een goede samenwerking tussen het gebiedsteam en de huisarts maakt betere en vooral snellere dienstverlening aan onze inwoners mogelijk. De gemeente subsidieert op dit moment al een praktijkondersteuner jeugd. Een laagdrempelige functie waarnaar de huisarts ouders en jeugdigen kan verwijzen voor lichte ondersteuning bij opvoeden en opgroeien. Zo voorkomen we dat er onnodig naar tweedelijns hulp wordt verwezen. Onnodige verwijzingen zorgen voor onnodige kosten jeugdhulp en zijn onnodig belastend voor ouders en kind. Samen met de praktijkondersteuner en de huisartsen zoeken we permanent naar mogelijkheden om de samenwerking te versterken.

Bezuinigingen

23. Jaarlijkse controle klantenbestand Omnibuzz

Elk jaar in november zal het volledige klantenbestand van Omnibuzz doorlopen moeten worden op correctheid. De klanten worden door het BRP gehaald om te kijken of het nog wel inwoners zijn van onze gemeente (of verhuizingen dus goed zijn doorgegeven) ook worden klanten die geen gebruik maken van Omnibuzz (minstens 1 jaar niet) geblokkeerd als klant. Ze behouden de indicatie, maar verliezen de pas. Deze kan altijd makkelijk aangevraagd worden. Klanten die verhuisd zijn naar een andere gemeente en dit niet aan Omnibuzz hebben doorgegeven, daarvan wordt de pas ingetrokken. Wij betalen alles voor deze klanten, niet alleen de algemene kosten, maar ook hun reiskosten. Deze moeten dus zo snel mogelijk van onze lijst af.

Klanten die een jaar lang niet reizen met Omnibuzz zullen hun indicatie behouden, maar hun pas wordt ingetrokken. Wanneer zij later alsnog een pas nodig hebben, is die aangevraagd en verwerkt binnen 5 werkdagen.

Dit levert een bezuiniging op van € 3.000.

24. Extra inzet sociale recherche

De participatiewet schrijft voor dat de gemeenteraad regels moet stellen voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand, misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet. De wijze van handhaving op de naleving van de plichten van bijstandsgerechtigden staat gemeenten vrij en het financieel risico van ten onrechte toegekende bijstandsuitkeringen ligt volledig bij de gemeente.

Als we de gemeente Maastricht buiten beschouwing laten dan is de bijstandsdichtheid in Valkenburg aan de Geul, in vergelijking met de omliggende gemeenten, hoog. 22,6 bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners. Ter vergelijking in Beekdalen is dat 16,3 en dat is de hoogste bijstandsdichtheid na Valkenburg aan de Geul en in Eijsden-Margraten 11,3, het laagste van onze buurgemeenten.

Een onnodig beslag op bijstandsuitkeringen door misbruik en oneigenlijk gebruik gaat ten laste van de beschikbare budgetten van de gemeente. Het is dan ook belangrijk om schadelast, waar mogelijk, voor de gemeente te beperken. Dit heeft ook een maatschappelijk belang. Vanuit de samenleving wordt namelijk verwacht dat (financiële) hulp uitsluitend terecht komt bij degenen die dat echt nodig hebben. Wanneer in de samenleving de idee leeft dat de gemeente niet optreedt tegen misbruik en oneigenlijk gebruik, heeft dat consequenties voor het maatschappelijk draagvlak. Dit werkt ook negatief door naar die inwoners die echt zijn aangewezen op een bijstandsuitkering

Extra inzet van de sociale recherche heeft tot doel de instroom te beperken, de uitstroom te bevorderen, het rechtmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen te verbeteren en tot terugvordering over te gaan wanneer er sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik.

In samenhang met **voorstel 27** verwachten wij hiermee het bijstandsbestand op termijn fiks te kunnen laten dalen (naar een bijstandsdichtheid van 18 op 1000 inwoners). Nog hoger dan de omliggende gemeenten, maar wel een klink stuk lager dan nu.

25. Minder urenhuishoudelijke hulp indiceren

Valkenburg aan de Geul kent eind 2020 ongeveer 550 klanten met een indicatie HbH. Deze zijn geïndiceerd volgens onze vigerende richtlijn HbH welke is afgeleid van de CIZ richtlijn (die gold ten tijde van de AWBZ). Dit is een landelijk beproefde en geaccepteerde richtlijn, ook in de rechtspraak. Er zijn gemeenten in het land bekend die HbH in een (gemiddeld) beperktere omvang indiceren dan Valkenburg aan de Geul. Vooralsnog houden de indicatierichtlijnen van deze gemeenten stand in juridische procedures. Overnemen van deze richtlijn leidt tot een beweging richting een nieuwe ondergrens. Deze nieuwe richtlijn kan worden ingevoerd, nadat de Wmo-verordening is gewijzigd. Het besparingseffect is afhankelijk van de keuze om al of niet een herindicatietraject bij de bestaande klanten te doorlopen. We kiezen hierbij niet voor herindicatie van het volledige bestand. We kiezen voor een ontwikkelscenario waarbij we de nieuwe richtlijnen toepassen op nieuwe aanvragen en bij reguliere herindicatie. Lopende indicaties laten we ongemoeid. Bij de berekening van de mogelijke besparing zijn we uitgegaan van de volgende zaken:

- Geen herindicatie maar ingroei via nieuwe aanvragen en herindicatie;
- Vanaf wat nu 120 minuten is, wordt voor nieuwe aanvragen en bij herindicatie verminderd met 15 minuten;
- Vanaf wat nu 150 minuten is, wordt voor nieuwe aanvragen en bij herindicatie verminderd met 30 minuten.

Maatwerkvoorzieningen

De opgave

Mocht uit de indicatie door ons IGT blijken dat iemand maatwerkondersteuning nodig heeft dan moet de ondersteuning snel, efficiënt, effectief, doelmatig, goedkoop en klantvriendelijk als mogelijk worden ingezet.

De analyse

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft hieraan invulling gegeven door nauwe samenwerking te zoeken met de gemeente Maastricht.

Maastricht verzorgt voor Valkenburg aan de Geul de inkoop van de verschillende vormen van hulp en ondersteuning. Dat gebeurt op verschillende manieren. Voor de inkoop van jeugdhulp is hiervoor een gemeenschappelijke regeling op basis van de 'centrumgemeente gedachte' opgericht met de zestien gemeenten van de jeugdzorgregio Zuid-Limburg. Voor Valkenburg aan de Geul wordt alle jeugdhulp door Maastricht ingekocht. Dat is niet voor iedere sub regio of gemeente het geval. Voor de inkoop van Wmo ondersteuning gebeurt dit op basis van een soortgelijke regeling maar dan alleen voor de Heuvellandgemeenten.

Sturing op de inkoop via de twee gemeenschappelijke regelingen is lastig. Zeker als je, zoals bij de gemeenschappelijk regeling jeugd, nog geen 3% van de stemmen hebt. Daarbij komt dat Valkenburg aan de Geul ook de toegang, het bepalen welke hulp er nodig is, aan de gemeente Maastricht heeft uitbesteed (zie hierboven het Integraal Gebiedsteam).

De opdracht

De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat, als dat nodig is, passende individuele ondersteuning beschikbaar is.

Verbeteringen

26. Onderzoek naar verdere samenwerking inkoop

Wij gaan ons, zoals hierboven aangegeven, focussen op de lokale sociale basis en de lichte ondersteuning. We gaan de basis versterken om de top te verkleinen. Die top willen we smal, efficiënt en effectief hebben. Daarom gaan we in gesprek met de gemeente Maastricht om alle werkzaamheden rondom inkoop, aanbesteding en uitvoering van het regelen en organiseren van de beschikbaarheid van maatwerkondersteuning bij Maastricht te beleggen. In plaats daarvan gaan wij onze beleidscapaciteit meer inzetten op het versterken van de sociale lokale basis en het strakker sturen op opdrachten die we bij externe partijen hebben belegd (bijv. SZMH, gemeenschappelijke regelingen, Trajekt)

27. Re-integratie arbeidsmarkt

We gaan in combinatie met **voorstel 24** het re-integratiebeleid verbeteren. In samenhang met **voorstel 24** verwachten wij op termijn het bijstandsbestand fiks te kunnen laten dalen, waarbij onze ambitie is om op een vergelijkbare bijstandsdichtheid te komen als onze buurgemeenten. We gaan ten eerste de effectiviteit van de verschillende re-integratie-instrumenten meten. We willen niet alleen inzetten op cliënten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt maar juist ook inzetten op cliënten met een lager arbeidsvermogen. Dit doen we bewust om het klantenbestand ook op langere termijn zo klein mogelijk te houden. We verwachten van onze samenwerkingspartners dat ze de groei van de cliënten inzichtelijk kunnen maken en kunnen aantonen dat hun aanpak bewezen effectief is. Ten tweede willen we nog sterker inzetten op de doelgroepen 45+, stathouders en jongeren. Met een gerichte aanpak op deze doelgroepen komen we tot nog betere resultaten. Ten derde willen we onderzoeken of we een pilot kunnen (laten) doen met re-integratietraject gericht op het nijpend tekort aan horecapersoneel dat lokale ondernemers ondervinden.

Om de effectiviteit van het re-integratiebeleid beter te monitoren en bij te sturen, stelt het college jaarlijks een bestedingsplan op.

28. Verbeteren inkoop jeugdhulp Maastricht

We gaan in regionaal verband (G16 jeugd) uitvoering geven aan het Transformatieplan 2023 Jeugdhulp regio Zuid-Limburg. Dit betekent overschakelen van een 'open house' constructie naar enkele aanbieders en dus contracten per kavel. We willen veel meer naar partnerschap en dat is niet mogelijk in de huidige 'open house' constructie.

Ervaringen elders laten zien dat een overstap van de huidige naar de nieuwe manier van opdrachtgeven op termijn tot een besparing van 5% op de zorgkosten leidt. In het transformatieplan is voor Valkenburg aan de Geul gerekend met € 2,2 miljoen aan zorgkosten jeugd. Hierbij is wel een sterke samenhang met andere maatregelen die reeds in dit plan zijn benoemd.

Bezuinigingen

29. Vergroten aandeel PGB binnen de dienstverlening huishoudelijke hulp

Inwoners die in aanmerking komen voor huishoudelijke hulp kunnen een beroep doen op een van de gecontracteerde aanbieders (zorg in natura) of kiezen voor een persoonsgebonden budget waarmee ze zelf de ondersteuning (hulp bij het huishouden) kunnen regelen. Beide vormen worden toegekend in uren per week.

Bij een persoonsgebonden budget is de burger werkgever en kan hij gebruik maken van de Regeling dienstverlening aan huis (alfahulpen). Hierdoor zijn de werkgeverlasten beduidend lager. In het gemeentelijk beleid is het PGB tarief per uur daarom lager dan het tarief per uur bij een gecontracteerde aanbieder (zorg in natura). Het verschil is ongeveer 12 euro per uur. Het vergroten van het aandeel PGB binnen de ondersteunende dienstverlening huishoudelijke hulp leidt daardoor tot een vermindering van de uitgaven.

We schatten in dat op termijn (binnen vier jaar) 20% van de klanten hulp bij het huishouden kiest voor een PGB hulp bij het huishouden. Nader onderzoek is nodig welke extra organisatiekosten gemoeid zijn met de uitvoering hiervan en hoe die zich verhouden tot de mogelijke opbrengsten.

De keuze voor een PGB door de burger moet een bewuste en vrijwillige keuze zijn. Dat maakt dat gemeenten hier slechts indirect op kunnen sturen. Bijvoorbeeld door burgers te ondersteunen in hun werkgeverschap.

30. Verlagen lokaal innovatiebudget jeugd

De afgelopen jaren is de Praktijkondersteuners Huisartsen- Jeugd (POH-jeugd) gefinancierd uit dit budget. Deze maatregel is met ingang van 2021 structureel in de begroting opgenomen. Voorgesteld wordt om 50% / € 26.500 van het budget te laten vrijvallen en de andere 50% in stand te houden voor nieuwe innovaties.

Opdrachtverlening en accountmanagement

Tot zover de verbetervoorstellen met betrekking tot de verschillende gebieden van de driehoek. Rest nog een verbeterpunt. Een verbeterpunt dat zich richt op de gehele driehoek. Wij financieren veel partners in deze driehoek. Dat doen we via subsidie of inkoop. Maar dat doen we nog veel te veel verkokerd en gericht op input, bijvoorbeeld subsidie voor x uren maatschappelijk werk. Hierdoor ontbreekt de samenhang. Wij willen gaan sturen op maatschappelijke effecten, op resultaten. Voor de hele driehoek willen we toe naar één integrale hoofdopdracht. Die hoofdopdracht wordt vervolgens vertaald naar één integrale opdracht per deel van de driehoek. Dus één opdracht voor de sociale basis, één opdracht voor het deel lichte ondersteuning enzovoorts. Met die opdrachten gaan we opzoek naar partners waarbij de keuze voor de partner met betrekking tot het integrale gebiedsteam en de inkoop en vormgeving van de jeugdhulp al is gemaakt. Dat zijn SZMH en voor wat betreft inkoop de gemeente Maastricht.

Maar met die integrale opdrachten alleen zijn we er niet. We gaan actief en strak accountmanagement voeren op de partijen die deze opdrachten voor ons uitvoeren. Via accountmanagement op operationeel tactisch -, beleidsmatig- management - en bestuurlijk niveau gaan we onze partners sturen op de resultaten die we willen bereiken.

Financiële gevolgen

Positionering versterkingsplan sociaal domein en kadernota

In het versterkingsplan sociaal domein worden enerzijds maatregelen benoemd om een duidelijker onderscheid en betere samenhang te creëren van beschikbare voorzieningen in het sociaal domein, ten doel daarmee een solide basis te creëren om de gestelde doelen te realiseren. Anderzijds staan er ook maatregelen om de in de begroting opgenomen taakstelling sociaal domein (gedeeltelijk) in te vullen.

Het versterkingsplan gaat op dit moment dan ook primair uit van de financiële situatie zoals opgenomen in de begroting 2021. Hierbij is beperkt rekening gehouden met (autonome) kostenontwikkelingen voor het jaar 2022 e.v., maar ook met ontwikkelingen in het gemeentefonds. Dit is een bewuste keuze, het versterkingsplan sociaal domein is een eerste stap in een gefaseerd proces om het sociaal domein beheersbaar te houden. Gezien de veelal relatief indirecte relatie tussen te nemen maatregelen en verwachte effecten, maar ook beperkt beïnvloedbare omgevingsfactoren (COVID-19, marktontwikkelingen, veranderingen in wet- & regelgeving maar ook de ontwikkeling van het gemeentefonds), is het van belang om gefaseerd maatregelen te nemen, de verwachte effecten aan de voorkant te bepalen en de voortgang te monitoren middels de reguliere PC cyclus en op basis van de situatie op dat moment bij te stellen en besluiten te nemen. Dit vergt een continue cyclus van plannen, uitvoeren, evalueren en bijstellen. Het versterkingsplan sociaal domein is dan ook geen statisch document maar dient te ontwikkelen op basis van de situatie die zich voordoet en de voortgang die wordt gerealiseerd.

In de kadernota wordt in meer detail gekeken naar (verwachte) toekomstige ontwikkelingen (kostenontwikkeling en gemeentefonds). De kadernota en het versterkingsplan sociaal domein bevinden zich dan ook in een iteratief proces waar besluitvorming van raad en college ten aanzien van het versterkingsplan in het proces van de kadernota wordt meegenomen. Verwachte toekomstige ontwikkelingen in de kadernota kunnen ook leiden tot aanpassing van het versterkingsplan.

Financiële consequenties versterkingsplan sociaal domein

In de begroting 2021 is een structurele taakstelling sociaal domein opgenomen ad. €1,6/1,7 mln. In de voorgaande paragrafen staan diverse maatregelen benoemd om (gedeeltelijk) invulling te geven aan deze taakstelling. Hierbij is op hoofdlijnen een onderscheid gemaakt tussen investeren, verbeteren en bezuinigen. Een deel van de maatregelen heeft een vrij directe relatie/hard effect ten aanzien van de kostenontwikkeling en kent een relatief lage onzekerheid/risico. Andere maatregelen kennen een meer indirecte/zachte relatie tot verlaging van kosten en hebben tevens een sterke onderlinge afhankelijkheid, deze maatregelen kennen dan ook een relatief hoge onzekerheid/risico ten aanzien van de realisatie van de betreffende maatregelen. Daartoe is er een aanvullende categorisering aangebracht om de onzekerheid nader te duiden:

1. Direct:

- a. Bezuinigingen: 1 op 1 relatie tussen post en verlaging kosten;
2. Indirect:
- a. Te onderzoeken: Vergt nog nader onderzoek, uitkomst onzeker;
 - b. Versterken opdrachtgeverschap: Randvoorwaarde om kostenverlaging te realiseren en/of toekomstige stijging te beperken;
 - c. Toegang (preventie, verlagen instroom, verbeteren door-/uitstroom): maatregelen dienen in samenhang beoordeeld te worden, lastig 1 op 1 relatie te leggen tussen te nemen maatregelen en gerealiseerde voordelen.

De verschillende maatregelen zoals benoemd in het verbeterplan zijn als volgt gerubriceerd in tabel 1:

Direct / indirect	Effect	Nr	Omschrijving
Direct	Bezuiniging	3	Ombuigen innovatiesubsidie
		5	Afschaffen cultuur-, natuur- en milieueducatie
		6	Afschaffen post sociale veiligheid Primair onderwijs
		8	Vervoerskosten bewegingsonderwijs
		9	Onderschrijving subsidieregeling algemene voorzieningen
		17	Mantelzorgondersteuning
		18	Onderwijsachterstanden
		30	Innovatiebudget lokaal jeugd
Indirect	Te onderzoeken	7	Onderzoek Bibliotheekwerk
		16	Onderzoek algemene voorziening scootmobiel
		19	Onderzoek naar verdere samenwerking op beleid
		26	Onderzoek naar verdere samenwerking inkoop
	Toegang (preventie, verlagen instroom, verbeteren door-/uitstroom)	1	Jeugd- en jongerenwerk
		2	Valkenburg aan de Geul beweegt!
		4	Inzet beweegmakelaar
		10	Gezins- en jongerencoach

	11	Samenwerkend Kindcentrum
	12	Coördinatie sociale teams onderbrengen bij de gemeente Maastricht
	13	Het maatschappelijk werk nog meer inzetten als vangnet
	14	Verminderen indicaties dyslexie
	20	Het verbeteren van de toegang
	21	Methode Instituut Publieke Waarden
	22	Versterken van de samenwerking met huisartsen
	23	Jaarlijkse controle klantenbestand Omnibuzz
	24	Extra inzet sociale recherche
	25	Minder urenhuishoudelijke hulp indiceren
	27	Re-integratie arbeidsmarkt
	28	Verbeteren inkoop jeugdhulp Maastricht
	29	Vergroten aandeel PGB binnen de dienstverlening huishoudelijke hulp
Versterken opdrachtgeverschap	15	Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz

Tabel 1 Categorisering maatregelen

De maatregelen die vallen onder de categorie Indirect - Toegang (preventie, verlagen instroom, verbeteren door-/uitstroom) (2c) zijn zoals eerder benoemd sterk aan elkaar gerelateerd en vaak is het nagenoeg onmogelijk op een 1 op 1 relatie te leggen tussen de genomen maatregel en de gerealiseerde besparing. Het zijn verschillende maatregelen die tezamen het zorgpad van de cliënt ondersteunen en bijdragen aan het voorkomen van instroom in (dure) maatwerkvoorzieningen. Zodra een cliënt toch een voorziening heeft het verbeteren van de doorstroom en afschaling van zorg met tenslotte uitstroom uit maatwerkvoorzieningen ten doel. In tabel 2 is een inschatting gemaakt van het besparingspotentieel van deze maatregelen in relatie tot cliëntgebonden zorgkosten:

Besparingspotentieel zorgkosten kosten - toegangsbepaling, instroom/uitstroom, contractmanagement							
Zorgkosten	Scenario	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Realisatie 2020 Wmo		€ 4.193.986	€ 4.193.986	€ 4.193.986	€ 4.193.986	€ 4.193.986	€ 4.193.986
Realisatie 2020 Jeugd		€ 3.621.641	€ 3.621.641	€ 3.621.641	€ 3.621.641	€ 3.621.641	€ 3.621.641
Totaal		€ 7.815.627	€ 7.815.627	€ 7.815.627	€ 7.815.627	€ 7.815.627	€ 7.815.627
Besparingspotentieel (%)	Minimaal		0,00%	2,50%	5,00%	7,50%	10,00%
	Neutraal		1,25%	3,75%	6,25%	8,75%	11,25%
	Maximaal		2,50%	5,00%	7,50%	10,00%	12,50%
Besparingspotentieel (€)	Minimaal	€ -	€ 195.391	€ 390.781	€ 586.172	€ 781.563	
	Neutraal	€ 97.695	€ 293.086	€ 488.477	€ 683.867	€ 879.258	
	Maximaal	€ 195.391	€ 390.781	€ 586.172	€ 781.563	€ 976.953	

Minimaal scenario = maximaal haalbare tegenvallende omstandigheden, vertraging 1 jaar ten opzichte van positieve scenario.
 Neutraal scenario = verwachte ontwikkeling.
 Maximaal scenario = maximaal haalbare bij optimale omstandigheden.

Tabel 2 Besparingspotentieel Jeugd-Wmo

Niet rekening houdende met autonome ontwikkelingen en toekomstige prijs-/volume-effecten is de verwachting dat een besparingspotentieel van €98k oplopend naar €880k haalbaar is.

Rekening houdende met noodzakelijke investeringen leidt dit tot het verbeterplan tot het volgende verwachte financieel beeld (tabel 3):

Direct / indirect	Effect	Investerings					Beoogde voordelen					Netto effect				
		2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
Direct	Bezuiniging	-	-	-	-	-	306.232	147.791	148.576	148.576	148.576	306.232	147.791	148.576	148.576	148.576
Totaal Direct		-	-	-	-	-	306.232	147.791	148.576	148.576	148.576	306.232	147.791	148.576	148.576	148.576
Indirect	Te onderzoeken	-	-	-	-	-	97.500	106.500	112.500	120.000	120.000	97.500	106.500	112.500	120.000	120.000
	Versterken opdrachtgeverschap	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toegang (preventie, verlagen instroom, verbeteren door-/uitstroom)	-340.900	-616.292	-569.492	-579.492	-579.492	97.695	413.219	728.742	924.133	1.119.523	-243.205	-203.073	159.250	344.641	540.031
Totaal Indirect		-340.900	-616.292	-569.492	-579.492	-579.492	195.195	519.719	841.242	1.044.133	1.239.523	-145.705	-96.573	271.750	464.641	660.031
Eindtotaal		-340.900	-616.292	-569.492	-579.492	-579.492	501.427	667.510	989.818	1.192.709	1.388.099	160.527	51.218	420.326	613.217	808.607

Tabel 3 Samenvatting financiële consequenties versterkingsplan sociaal domein

Om het verbeterplan te realiseren zijn investeringen noodzakelijk oplopende van €341k in 2021 naar €579k in 2025. Hiertegenover staat een beoogd voordeel oplopende van €501k in 2021 naar €1.388k in 2025, resulterende in een netto effect/besparing van €161k in 2021 oplopende naar €809k in 2025. Hier moet bij vermeld worden dat de investeringen evenals de beoogde voordelen onder de noemer “Bezuinigingen” een relatief hard karakter hebben, de posten onder de noemer “Te onderzoeken”, “Versterken opdrachtgeverschap” en “Toegang” hebben een relatief zacht karakter en kennen dan ook een hoge onzekerheid. In bijlage 1 een uitgebreidere specificatie te vinden van bovenstaande investeringen, beoogde voordelen en het netto effect.

Samenvattend heeft het huidige versterkingsplan sociaal domein het volgende (verwacht) financieel effect op de taakstelling sociaal domein (tabel 4):

	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo taakstelling sociaal domein begroting 2021	-1.605.243	-1.706.130	-1.697.132	-1.630.371	-1.630.371
Investeringen	-340.900	-616.292	-569.492	-579.492	-579.492
Waarvan incidentele dekking vanuit reserve sociaal domein	100.000	125.000			
Beoogde voordelen	501.427	667.510	989.818	1.192.709	1.388.099
Netto effect	260.527	176.218	420.326	613.217	808.607
Saldo taakstelling sociaal domein na versterkingsplan SD	-1.344.716	-1.529.912	-1.276.806	-1.017.154	-821.764

Tabel 4 Begrotingseffect versterkingsplan sociaal domein

Risico's en kansen

Het versterkingsplan sociaal domein is primair gebaseerd op de situatie zoals opgenomen in de begroting 2021. Ten opzichte van deze begroting zijn verscheidene risico's en kansen, in de kadernota wordt beoordeeld in welke mate deze risico's en kansen tot aanpassing van de begroting leiden. Tabel 5 bevat een opsomming van de belangrijkste risico's en kansen.

Risico's	Kansen
Effect van covid-19 met mogelijk risico tot verzwaring en volumegroei voor bij Jeugd en Wmo begeleiding;	Door het rijk extra toegezegde extra Jeugd middelen 2022 welke nog niet in de begroting zijn verwerkt;

• Effect van covid-19 op de arbeidsmarkt en daarmee negatieve effecten voor de participatiewet; • Voortzetting van de autonome volumeontwikkeling en verzwaring van zorg voor het jaar 2020 / covid-19; • Prijseffecten hoger dan compensatie in gemeentefonds; • Herverdeling gemeentefonds; • Mate en snelheid waarin gemeente Maastricht (als uitvoerende partij) maar ook de gemeente Valkenburg aan de Geul zelf in staat zijn om uitvoering te geven aan het versterkingsplan sociaal domein.	• Besluitvorming van nieuw kabinet over de structurele financiering en compensatie van gemeenten in de jeugdzorg voor de jaren 2023 e.v.; • Aangepaste wet- en regelgeving die gemeenten meer handvaten geven om de Jeugdwet als de Wmo af te kaderen en oneigenlijk gebruik te reduceren; • Aanvullende mogelijkheden om het ondersteuningsniveau te verlagen: hierbij kan gedacht worden aan bijstandsniveau's, subsidieregelingen, stortingen en onttrekkingen uit reserves, andere taakvelden (bijvoorbeeld cultuur binnen het programma sociaal domein); • (Incidenteel) effect van covid-19 dat zorgvraag wordt uitgesteld waardoor beperkte instroom (zie tevens risico tot verzwaring).

Tabel 5 Risico's en kansen

Bijlage 1

Direct/indirect	Effect	Nr	Omschrijving	Investering					Beoogde voordelen					Netto effect							
				2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025			
Direct	Bezuiniging	3	Ombuigen innovatiesubsidie						183.557					183.557	-	-	-	-			
		5	Afschaffen cultuur-, natuur- en milieueducatie						30.624	31.390	32.175	32.175	32.175	30.624	31.390	32.175	32.175	32.175			
		6	Afschaffen post sociale veiligheid Primair onderwijs						10.551	10.551	10.551	10.551	10.551	10.551	10.551	10.551	10.551	10.551			
		8	Vervoerskosten bewegingsonderwijs						6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000			
		9	Onderschrijding subsidieregeling algemene voorzieningen						9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000			
		17	Mantelzorgondersteuning							24.350	24.350	24.350	24.350	-	24.350	24.350	24.350	24.350			
		18	Onderwijsachterstanden						40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000			
		30	Innovatiebudget lokaal jeugd						26.500	26.500	26.500	26.500	26.500	26.500	26.500	26.500	26.500	26.500			
		Totaal Bezuiniging							306.232	147.791	148.576	148.576	148.576	306.232	147.791	148.576	148.576	148.576			
Totaal Direct				-	-	-	-	-	306.232	147.791	148.576	148.576	148.576	306.232	147.791	148.576	148.576	148.576			
Indirect	Te onderzoeken	7	Onderzoek Bibliotheekwerk						90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000			
		16	Onderzoek algemene voorziening scootmobiel						7.500	16.500	22.500	30.000	30.000	7.500	16.500	22.500	30.000	30.000			
		19	Onderzoek naar verdere samenwerking op beleid											-	-	-	-	-			
		26	Onderzoek naar verdere samenwerking inkoop											-	-	-	-	-			
		Totaal Te onderzoeken							97.500	106.500	112.500	120.000	120.000	97.500	106.500	112.500	120.000	120.000			
	Versterken opdrachtgeverschap	15	Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz											-	-	-	-	-			
		Totaal Versterken opdrachtgeverschap							-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	Toegang (preventie, verlagen instroom, verbeteren door-/uitstroom)	1	Jeugd- en jongerenwerk	-100.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000													
		2	Valkenburg aan de Geul beweegt!																		
		4	Inzet beweegmakelaar																		
10		Gezins- en jongerencoach	-100.000	-200.000	-250.000	-300.000	-300.000														
11		Samenwerkend Kindcentrum																			
12		Coördinatie sociale teams onderbrengen bij de gemeente Maastricht																			
13		Het maatschappelijk werk nog meer inzetten als vangnet		-54.492	-54.492	-54.492	-54.492														
14		Verminderen indicaties dyslexie		-25.000				97.695	293.086	488.477	683.867	879.258	-2.305	93.086	288.477	483.867	679.258				
20		Het verbeteren van de toegang	-90.000	-90.000	-45.000	-5.000	-5.000														
21		Methode Instituut Publieke Waarden	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000														
22		Versterken van de samenwerking met huisartsen																			
23		Jaarlijkse controle klantenbestand Omnibuzz																			
25		Minder urenhuishoudelijke hulp indiceren																			
28	Verbeteren inkoop jeugdhulp Maastricht	-30.900	-26.800																		
29	Vergroten aandeel PGB binnen de dienstverlening huishoudelijke hulp																				
24	Extra inzet sociale recherche							120.133	240.265	240.265	240.265	-	120.133	240.265	240.265	240.265					
27	Re-integratie arbeidsmarkt																				
Totaal Toegang (verlagen instroom, verbeteren door-/uitstroom)							-340.900	-616.292	-569.492	-579.492	-579.492	97.695	413.219	728.742	924.133	1.119.523	-243.205	-203.073	159.250	344.641	540.031
Totaal Indirect				-340.900	-616.292	-569.492	-579.492	-579.492	195.195	519.719	841.242	1.044.133	1.239.523	-145.705	-96.573	271.750	464.641	660.031			
Eindtotaal				-340.900	-616.292	-569.492	-579.492	-579.492	501.427	667.510	989.818	1.192.709	1.388.099	160.527	51.218	420.326	613.217	808.607			